

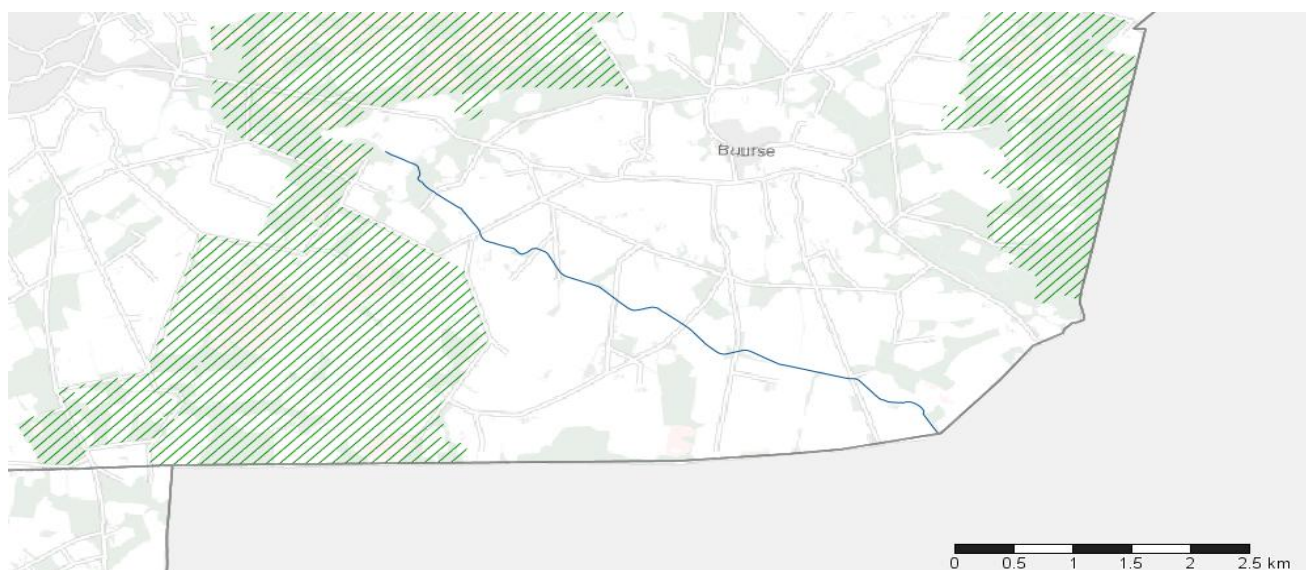
Factsheet: Zoddebeek

Deze factsheet behoort bij het ontwerp water(beheer)plan. De hier weergegeven Toestand 2020 en de realisatie van de maatregelen in de periode 2016-2021 zijn gebaseerd op de meest recente gegevens. In de loop van 2021 zullen deze onderdelen worden geactualiseerd op basis van de dan beschikbare gegevens.

1. Beschrijving

[KRW art. 5 en bijlage II.2]

Deelstroomgebied: Rijn Oost	Doeltype: R5
Waterbeheerder: Waterschap Rijn en IJssel	Status: Sterk Veranderd
Provincies: Provincie Overijssel	Wateronttrekking t.b.v. menselijke consumptie: Nee
Gemeente(n): Haaksbergen	Waterlichaamcode: NL07_0030
Lengte (R-typen) of oppervlakte (M,K,O-typen): 5.91 km	

 KRW Oppervlaktewaterlichaam	Winningen voor menselijke consumptie:
 Natura2000 gebied	 Publieke grondwaterwinning
 Schelpdierwater	 Industriële grondwaterwinning
 Zwemwaterlocatie	 Overige grondwaterwinning
	 Inname oppervlaktewater

Karakterschets:

De Zoddebeek ontspringt in Duitsland en mondt uit in de Buurserbeek. In 2008 is de Zoddebeek over nagenoeg de gehele lengte heringericht: stuwen zijn vervangen door vispasseerbare cascades, het beekprofiel is verondiept en aan één zijde zijn brede en flauwe oevers aangelegd. Die verondieping is deels teruggedraaid in 2018. Het dal van de Zoddebeek heeft een relatief groot verhang (>1m per kilometer). Tijdens droge periodes vallen de bovenstroomse delen van de watergangen droog.

Beschermde gebieden:

Er zijn geen relevante beschermde gebieden voor dit waterlichaam.

Status: Sterk Veranderd

[KRW art 4.3]

Het waterlichaam Zoddebeek heeft de status 'Sterk veranderd' gekregen. De reden hiervoor is, dat door menselijke ingrepen in de hydromorfologie, de hydromorfologie van het waterlichaam zodanig van karakter is veranderd dat een goede ecologische toestand niet meer te realiseren is zonder significante schade aan gebruiksfuncties.

De volgende ingrepen liggen ten grondslag aan het sterk veranderde karakter van het waterlichaam:

- Stuwen, dammen en reservoirs
- Kanalisatie, normalisatie, stabilisatie geul en oeversversterking

In onderstaande tabel worden hydromorfologische herstelmaatregelen genoemd die nodig zijn een meer natuurlijke toestand te bereiken, maar die niet uitgevoerd kunnen worden vanwege significante negatieve effecten op gebruiksfuncties en/of milieu in bredere zin:

Maatregelen wel beschouwd, niet uitvoerbaar	gebruiksfuncties	Milieu in brede zin	Scheepvaart, havens, recreatie	Activiteiten waarvoor water wordt opgeslagen	Waterhuishouding en bescherming tegen overstromingen	Overige duurzame activiteiten
Dempen watergangen in agrarisch gebied					X	
Hanteren natuurlijk waterpeil in agrarisch gebied					X	
Verhogen drainagebasis in agrarisch gebied					X	
Verwijderen stuwen in intensief agrarisch gebied					X	

Motivering per gebruiksfunctie:

Gebruiksfunctie: Waterhuishouding, bescherming tegen overstromingen, afwatering

Motivering: Dempen watergangen in agrarisch gebied
De waterhuishouding in gebieden met een intensieve agrarische functie vraagt om een gereguleerd grondwaterpeil. In gebieden met een landbouwfunctie betreft het bijvoorbeeld de teelt van gewassen die optimaal renderen bij een bepaalde grondwaterstand, maar ook aan de berijdbaarheid van percelen die nodig is voor een goede bedrijfsvoering. Het dempen van waterlopen heeft tot gevolg dat de optimale waterhuishoudkundige situatie wordt verstoord en opbrengstderving aan de orde is. Bovendien leiden de afgenomen mogelijkheden voor waterafvoer ertoe dat regenwater plaatselijk lang op het land blijft staan. De ontstane opbrengstderving is meestal niet te mitigeren door bewezen aanpassingen in de goede landbouwpraktijk. Gezien het beperkt beschikbare areaal voor verplaatsing van de gebruiksfunctie is dit in dit gebied alleen mogelijk tegen onevenredig hoge kosten.

Hanteren natuurlijk waterpeil in agrarisch gebied

De waterhuishouding in gebieden met een intensief agrarische functie vraagt om een gereguleerd grondwaterpeil. In gebieden met een landbouwfunctie betreft het bijvoorbeeld de teelt van gewassen die optimaal renderen bij een bepaalde grondwaterstand, maar ook aan de berijdbaarheid van percelen die nodig is voor een goede bedrijfsvoering. Een natuurlijke fluctuatie van het peil heeft tot gevolg dat de optimale waterhuishoudkundige situatie wordt verstoord en opbrengstderving aan de orde is. De ontstane opbrengstderving is meestal niet te mitigeren door bewezen aanpassingen in de goede landbouwpraktijk. Gezien het beperkt beschikbare areaal voor verplaatsing van de gebruiksfunctie in dit gebied alleen mogelijk tegen onevenredig hoge kosten.

Verhogen drainagebasis in agrarisch gebied

De waterhuishouding in gebied met een agrarische functie vraagt om een gereguleerd grondwaterpeil. Een te laag grondwaterpeil is ongewenst in gebieden met een landbouwfunctie (verminderde opbrengsten). Het peil van het oppervlaktewater is sterk bepalend voor de grondwaterstand. Dit oppervlaktewaterpeil wordt gereguleerd door stuwen. Het verwijderen van deze stuwen heeft daarmee een verstoring van de grondwaterstand tot gevolg.

Bovendien kan door het ontbreken van stuwen niet meer worden ingespeeld op situaties van langdurige droogte of hoge afvoeren. De grondwaterstand wordt in groot deel van het jaar lager en extreem lage grondwaterstanden houden langer aan. De ontstane opbrengstderving voor de landbouw is niet te mitigeren door bewezen aanpassingen in de goede landbouwpraktijk. Het enige alternatief is verplaatsing van functies. Gezien het beperkt beschikbare areaal voor verplaatsing van de gebruiksfunctie is dit alleen mogelijk tegen onevenredig hoge kosten.

Verwijderen stuwen in agrarisch gebied

De waterhuishouding in gebied met een agrarische functie vraagt om een gereguleerd grondwaterpeil. Een te laag grondwaterpeil is ongewenst in gebieden met een landbouwfunctie (verminderde opbrengsten). Het peil van het oppervlaktewater is sterk bepalend voor de grondwaterstand. Dit oppervlaktewaterpeil wordt gereguleerd door stuwen. Het verwijderen van deze stuwen heeft daarmee een verstoring van de grondwaterstand tot gevolg.

Bovendien kan door het ontbreken van stuwen niet meer worden ingespeeld op situaties van langdurige droogte of hoge afvoeren. De grondwaterstand wordt in groot deel van het jaar lager en extreem lage grondwaterstanden houden langer aan. De ontstane opbrengstderving voor de landbouw is niet te mitigeren door bewezen aanpassingen in de goede landbouwpraktijk. Het enige alternatief is verplaatsing van functies. Gezien het beperkt beschikbare areaal voor verplaatsing van de gebruiksfunctie is dit alleen mogelijk tegen onevenredig hoge kosten.

Beschouwde alternatieven:

Alternatieven voor de ingrepen die hebben geleid tot het sterk veranderde karakter van het waterlichaam zijn beschouwd, maar deze zijn verworpen om de volgende reden(en):

- technisch onhaalbaar

Motivering:

Zie bovenstaande motivering per gebruiksfunctie (artikel 4.3a Maatregelen wel beschouwd, niet uitvoerbaar).

Wijzigingen waterlichaam

Nu betere correspondentie met echte ligging watergang

2. Doelen en toestand

[KRW art. 4.1 en bijlage V]

De onderstaande tabellen geven de eerst de totaaloordelen weer en vervolgens de toestand van de onderliggende onderdelen van ecologie en chemie. De ecologische toestand wordt beoordeeld aan de hand van de onderdelen Biologie, Algemeen fysische chemie en Specifieke verontreinigende stoffen. Hiermee wordt invulling geven aan het onderdeel S(tatus) van de DPSIR-methodiek.

Toelichting

Voor alle onderstaande tabellen geldt dezelfde legenda:

		Biologie en Algemeen fysische chemie	Chemie en Specifieke verontreinigende stoffen
	Blauw	Zeer goed 1)	Voldoet
	Groen	Goed	-
	Geel	Matig	-
	Oranje	Ontoereikend	-
	Rood	Slecht	Voldoet niet

1) Wordt niet gebruikt indien status sterk veranderd of kunstmatig.

Indien een oordeel ontbreekt is de betreffende cel niet gekleurd.

De aanduiding **X** geeft aan dat het betreffende toestandsoordeel niet afkomstig is uit Aquo-kit.

De aanduiding **A** geeft aan dat sprake is van een achteruitgang van de toestand ten opzichte van de vorige planperiode.

Totaaloordeel		Toestand 2009	Toestand 2015	Toestand 2020
Chemie	Chemie totaal	X		
	Ubiquitaire stoffen			
	Niet-Ubiquitaire stoffen			
Ecologie	Ecologie totaal	X		
	Biologie totaal	X		
	Fysische chemie	X		
	Specifieke verontreinigende stoffen	X		

Biologie	GEP	Toestand			Doel- bereik 2027
		2009	2015	2020	
Macrofauna (EKR)	≥ 0,45				vrijwel zeker
Overige waterflora (EKR)	≥ 0,45				vrijwel zeker
Vis (EKR)	≥ 0,25				vrijwel zeker
Fytoplankton (EKR)	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT

Algemeen fysische chemie

Fosfor totaal (zgm) (mg P/l)	≤ 0,11			A	redelijk zeker
Stikstof totaal (zgm) (mg N/l)	≤ 2,30				redelijk zeker
DIN (winterperiode) (mg N/l)	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT
Zoutgehalte (zgm) (mg Cl/l)	≤ 150				vrijwel zeker
Temperatuur (max. waarde) (gr.C)	≤ 25,0			A	redelijk zeker
Zuurgraad (zgm) (-)	5,5 - 8,5				vrijwel zeker
Zuurstofverzadiging(sgraad)(zgm) (%)	70 - 120				vrijwel zeker
Doorzicht (zgm) (m)	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT

Specifieke verontreinigende stoffen die de norm overschrijden	Toestand			Doelbereik 2027
	2009	2015	2020	
imidacloprid				onzeker
kobalt				onzeker
seleen				onzeker
zilver				onzeker
zink				onzeker

Motivering ecologische toestand:

Voor de biologische kwaliteitselementen die nog niet voldoen, zijn onlangs passende maatregelen uitgevoerd, waarvan het effect nog niet zichtbaar is of er zijn in de planperiode tot en met 2027 nog maatregelen voorzien die noodzakelijk zijn voor doelbereik.

Op het gebied van de ondersteunende fysisch-chemische waterkwaliteit blijkt dat bij doorrekening van de maatregelenprogramma's in de Nationale Analyse Waterkwaliteit (PBL) de voorgenomen maatregelen op landbouwemissies voor stikstof en fosfor onvoldoende zijn om in diverse regionale oppervlaktewaterlichamen tot doelbereik in 2027, en dus ook in 2021, te komen. De regionale waterbeheerders gaan er dan ook vanuit dat naast de door PBL doorgereken landbouwmaatregelen (Rijk, Deltaplan Agrarisch Waterbeheer, regionale waterbeheerders) er een extra, adequaat pakket Rijksmaatregelen opgevoerd gaat worden, mede i.r.t. tot de vereisten van de Nitraatrichtlijn.

Provincies, waterschappen en gemeenten hebben onvoldoende instrumenten (zowel juridisch als financieel) om het gewasbeschermingsmiddelenprobleem op te lossen. Een oplossing is alleen mogelijk met helder Rijksbeleid, doeltreffende afstemming met de buurlanden en in combinatie met gebiedsgericht maatwerk (Deltaplan Agrarisch Waterbeheer).

Ook de meeste andere stoffen uit de categorie Specifiek Verontreinigende Stoffen (SVS) zijn hoofdzakelijk afkomstig vanuit diffuse belasting. Doelbereik is alleen mogelijk door generieke maatregelen die door het Rijk of in EU-verband worden genomen.

Voor diverse zware metalen en andere elementen is het aandeel van natuurlijke / niet-beïnvloedbare bronnen onduidelijk t.o.v. wel beïnvloedbare bronnen. Daardoor moet nog worden onderzocht welk concentratieniveau haalbaar is en daarmee of / welke maatregelen zinvol zijn.

Chemische toestand

Ubiquitaire stoffen (normoverschrijding)	Toestand			Doelbereik 2027
	2009	2015	2020	

Ubiquitaire stoffen

- Geen Ubiquitaire stoffen (normoverschrijding)

Niet-ubiquitaire stoffen (normoverschrijding)	Toestand			Doelbereik 2027
	2009	2015	2020	

Niet-ubiquitaire stoffen

- Geen Niet-ubiquitaire stoffen (normoverschrijding)

Motivering chemische toestand:

De chemische toestand voldoet nog niet voor alle stoffen omdat nog niet alle lokale, regionale, landelijke en internationale maatregelen zijn genomen die staan gepland tot en met 2027 en die noodzakelijk zijn voor doelbereik.

Provincies, waterschappen en gemeenten hebben onvoldoende instrumenten (zowel juridisch als financieel) om het gewasbeschermingsmiddelenprobleem op te lossen. Een oplossing is alleen mogelijk met helder Rijksbeleid, doeltreffende afstemming met de buurlanden en in combinatie met gebiedsgericht maatwerk (Deltaplan Agrarisch Waterbeheer).

Ook de meeste andere stoffen uit de categorie prioritair stoffen (ubiquitair en niet-ubiquitair) zijn hoofdzakelijk afkomstig vanuit diffuse belasting. Doelbereik is alleen mogelijk door generieke maatregelen die door het Rijk of in EU-verband worden genomen.

Voor diverse zware metalen en andere elementen is het aandeel van natuurlijke / niet-beïnvloedbare bronnen onduidelijk t.o.v. wel beïnvloedbare bronnen. Daardoor moet nog worden onderzocht welk concentratieniveau haalbaar is en daarmee of / welke maatregelen zinvol zijn.

3. Functie, belastingen en effecten

[KRW art. 5 en bijlage II.2]

Dit onderdeel geeft invulling aan de onderdelen D(river), P(ressure) en (I)mpact van de DPSIR-methodiek. Het geeft de significante belastingen (pressures) en achterliggende functie (drivers) weer en geeft aan welke parameters worden beïnvloed (impact).

Onder significant wordt verstaan dat de belasting leidt tot het niet bereiken van de goede toestand, dan wel dat (terugkerende) maatregelen nodig zijn om die goede toestand te bereiken. Hydromorfologische belastingen die zijn verwerkt in het GEP en waarvoor geen aanvullende maatregelen meer nodig zijn, behoren niet tot significante belastingen.

Menselijke activiteiten en effecten

Functie (Driver)	Belasting (Pressure)	Effect / Beïnvloed kwaliteitselement (Impact)
Landbouw	Landbouwactiviteiten	Specifieke verontreinigende stoffen, Fysische chemie - nutriënten, Fysische chemie - overig

Toelichting:

Diffuse belasting vanuit landbouw leidt tot normoverschrijdingen van nutriënten, zware metalen en ammonium.

4. Maatregelen

[KRW art. 11]

Samen met het volgende hoofdstuk (5. Uitzonderingen) geeft dit hoofdstuk invulling aan het aspect R(esponse) van de DPSIR-systematiek. De tabellen geven aan welke maatregelen zijn uitgevoerd in de afgelopen planperiodes en de maatregelen die nog genomen gaan worden teneinde de goede toestand te bereiken. Het betreft hier de gebiedsgerichte maatregelen aanvullend op generiek beleid dat bestaat uit basismaatregelen (art 11.3) en aanvullende maatregelen (art 11.5). Basismaatregelen en aanvullende maatregelen zijn overal van toepassing. Ze worden beschreven in het maatregelenprogramma bij het SGBP.

Maatregelen uitgevoerd in de periode 2010 t/m 2015

**) maatregel heeft betrekking op meerdere waterlichamen*

Er zijn geen maatregelen uitgevoerd in de periode 2010 t/m 2015

Onderstaande tabel geeft aan welke maatregelen voor de periode 2016-2021 zijn opgenomen in SGBP2016-2021. Indien maatregelen niet (volledig) zijn uitgevoerd wordt dat gemotiveerd.

Maatregelen opgevoerd in SGBP 2016 voor de periode 2016 t/m 2021

Er zijn geen maatregelen opgevoerd in SGBP 2016 voor de periode 2016 t/m 2021

Naast de maatregelen uit het SGBP zijn in de periode 2016-2021 ook de maatregelen in de volgende tabel uitgevoerd.

Overige maatregelen uitgevoerd in de periode 2016 t/m 2021

Er zijn geen overige maatregelen uitgevoerd in de periode 2016 t/m 2021

Maatregelen in SGBP voor de periode 2022 - 2027

In het onderdeel "Doelen en toestand" is bij Toestand2021 aangegeven welke kwaliteitselementen nog niet de goede toestand hebben bereikt. Onderstaand overzicht geeft aan welke maatregelen worden genomen om alsnog de goede toestand te bereiken, dan wel om achteruitgang te voorkomen.

Oorspronkelijke naam:	Regionaal onderzoek naar achtergrondbelasting en antropogene invloeden Ag, Co, Se, U en Zn	Omvang: 1 stuks
SGBP categorie:	uitvoeren onderzoek	
Initiatiefnemer:		
Toelichting:	Regionaal onderzoek naar achtergrondbelasting en antropogene invloeden Ag, Co, Se, U en Zn in Rijn-Oost verband.	
Kwaliteitselement:	Specifieke verontreinigende stoffen	

Toelichting:

Voor dit waterlichaam gelden ook generieke maatregelen, zie hiervoor de stoffiches van zilver, kobalt, en selenium, uranium, zink, ammonium en fosfor.

Daarnaast ook regionaal stimuleren van het reduceren van P- en NH₄-af- en uitspoeling via Vruchtbare Kringloop Achterhoek en DAW en het agenderen van grensoverschrijdende knelpuntstoffen (zie documenten Arbeidsgruppe Deltarijn AGDR).

5. Toepassing uitzonderingen

[KRW art. 4.4 t/m 4.7]

Samen met het hoofdstuk Maatregelen geeft Toepassing uitzonderingen invulling aan het aspect R(esponse) van de DPSIR-systematiek. Als de toestand in 2021 niet aan de doelen voldoet moet beroep worden gedaan op één van de uitzonderingsbepalingen van de KRW.

Dit hoofdstuk geeft aan op welke uitzonderingsbepalingen een beroep wordt gedaan en wat daarbij de motivering is.

Fasering van doelbereik (Art. 4.4)

Indien de toestand niet voldoet aan de goede toestand, maar de verwachting is dat deze op termijn wel wordt bereikt kan een beroep worden gedaan op art 4.4 van de KRW.

Motivering	Kwaliteitselement
Natuurlijke omstandigheden Technisch onhaalbaar	Specifieke verontreinigende stoffen, Temperatuur fosfor totaal, Specifieke verontreinigende stoffen, stikstof totaal

Motivering per motiveringsgrond:

Natuurlijke omstandigheden

Voor een aantal specifiek verontreinigende stoffen zijn verhoogde concentraties aan de orde die de komende planperiode nader gekwantificeerd worden. Daarnaast is door de extreme warmte van de afgelopen jaren de temperatuur boven de norm gestegen.

Technisch onhaalbaar

Landelijk beleid gericht op gewasbeschermingsmiddelen is nog onvoldoende om normoverschrijdingen van Imidacloprid te voorkomen. De reductie van belasting vanuit Duitsland is nog onvoldoende gerealiseerd. Ook is de reductie vanuit de landbouw nog onvoldoende gerealiseerd.

Doelverlaging

Conform beleidsafspraken wordt voor 2021 niet overgegaan tot doelverlaging.

Minder strenge doelstellingen (art. 4.5)

Er wordt geen beroep gedaan op art. 4.5 van de KRW m.b.t. minder strenge doelstellingen

Tijdelijke achteruitgang (art. 4.6)

Wordt er beroep gedaan op art. 4.6 KRW m.b.t. tijdelijke achteruitgang?

Er wordt geen beroep gedaan op art. 4.6 KRW.

Nieuwe ontwikkelingen (art. 4.7 KRW)

Wordt er beroep gedaan op art. 4.7 KRW m.b.t. nieuwe veranderingen in fysische omstandigheden van het waterlichaam?

Er wordt geen beroep gedaan op art. 4.7 KRW.